

A TÁRSADALMI VÁLTOZÁSOK BEFOLYÁSA A GYÜLEKEZETI ÉNEKRE MAGYARORSZÁGON, ELSŐSORBAN A HETEDNAPI ADVENTISTA EGYHÁZBAN

Fekete Istvan

1. Bibliai alapvetés

Rend

1Kor 14:40

Azonban minden illendően és rendben történjék.

A zenei tevékenység alapvetően fejleszti a rend iránti fogékonyságot. Egy jól megfogalmazott zeneműben nem csupán a kottagrafikai munkában jelenik meg a rend, hanem a mű megszólalásakor is egyaránt jó érzés tölti el a hallgatót és az előadót is. A tiszta elvek alkalmazása a mennyei rend földi megnyilatkozását is jelenti egyben – ez legyen Isten dicsőségére (S.D.G.). A rend tanulása és gyakorlása közben fejlődnek érzékeink, melynek nyomán a különbségekre is fény derül:

Különbségtevő képesség

3Móz 10:10-11

A papoknak feladatuk volt, hogy különbséget tegyenek szent és nem szent között, hogy helyesen taníthassák a népet. Ugyanilyen feladat hárul az egyházzenezőkre is.

Zenei szervezés

1Krón 25:1

Dávid és a hadsereg parancsnokai a szolgálatra különválasztották Ászáf, Hémán és Jedútún fiai közül azokat, akik prófétai ihlettel játszottak citerákon, lantokon és cintányérokon.

Dávid maga is zeneértő, zenét sokoldalúan művelő ember volt, így az istentiszteleti zenészek kiválasztásában helyes meglátása tükröződött. A zenészek szolgálatának a jelentőségét a próféták szolgálatához hasonlítja a textus: ugyanabban tevékenykedtek, Isten megbízásából.

Zenei képzettség

1Krón 25:7

Ezeknek száma testvéreikkel együtt, a kik jártasok valának az Úr énekében, mindnyájan tudósok, kétszáznyolcvannolc vala.

Ennek az igének ma is ugyanolyan jelentősége van, mint századokkal ezelőtt. Két alapvető szempontt említ meg: az egyházzeneben való jártasságot, valamint szakmai kiválóságukat. Ezek olyan szempontok, amelyeket nem szabad figyelmen kívül hagyni.

Istentisztelet – mindenkinek

Jóel 2:16

Gyűjtsétek össze a népet, tartsatok szent gyűlést, gyűjtsétek össze a véneket, gyűjtsétek össze a gyermekeket, még a csecsemőket is! Jöjjön ki lakásából a vőlegény, a menyasszony is a szobájából!

A gyülekezethez minden korosztály hozzátartozik. Nem helyes, ha egy korosztály határozza meg a közösség gyakorlatát.

Robert A. Skeris a szakrális és profán elhatárolásának döntő fontosságára mutat rá. Bizakodva mondja el, hogy a bibliai alapok mindig jó irányt mutattak az istentiszteleten résztvevőknek.

2. Az ének/énekeskönyv szó meghatározása

A magyar nyelvben énekeskönyvnek nevezzük az énekeket tartalmazó könyveket. Ez a meghatározás nagyon tág, mert sokféle ének van: egyházi ének, világi ének stb. A német és angol nyelvben a Gesangbuch és a Hymnal kifejezés pontosan utal a könyv vallásos tartalmára. Ha a magyar nyelvhasználatban magára az énekekre utalunk, akkor a reformátusok

zsoltárról és dicséretről beszélnek. Az evangélikusok a jól ismert szinonimák mellett a korál kifejezést használják. A katolikusok egyházi népénekekről beszélnek. Így lehetséges az, hogy ugyanazt az éneket – mely valamennyi énekeskönyvben megtalálható – a dicséret, korál, vagy népének szóval jelölik meg. A németben a Gesang (nem Lied), az angolban a hymn (nem song) szó utal a vallásos tartalomra. A szavak csupán külsőségnek tűnnek, mégis a nyelv gazdagságára utalnak. A magyar szóhasználatban az ének és az énekeskönyv általánosan elfogadott kifejezések.

3. Általános történelmi áttekintés

A *Gewissen und Freiheit* átfogó történelmi vázlatot ad a kereszténység magyarországi helyzetének változásairól. Témánk szempontjából közelebbről az utóbbi 100 év eseményei fontosak.

Történelmi jelentőségű változások Magyarországon az eltelt 100 évben

Az eltelt több, mint 100 évben a Hetednap Adventista Egyház közjogi helyzete sokszor változott.

1945 előtt egyházunk jogfosztott volt, istentiszteleteink szabadsága sem volt biztosítva. Az 1895. évi 43. törvénycikk az egyházakat három kategóriába sorolta. A *bevett* (római és görög katolikus, református, evangélikus, ortodox, unitárius, izraelita) *vallásfelekezetek* számos előjoggal rendelkeztek, élvezve az állam anyagi, erkölcsi és politikai támogatását. A *törvényesen elismertek* (1945-ig a baptisták és a mohamedánok) számára biztosították a szabad működés lehetőségét, az említett előnyök és az állami támogatás nélkül. Az *el nem ismert egyházakat* nem illette meg a nyilvános, közös istentisztelet tartásának a joga. Istentiszteleteink megtartására engedélyt kellett kérni. Több helyen elzárással és pénzbüntetéssel sújtották prédikátorainkat és gyülekezeti tagjainkat. A h. n. adventistákat – a legtöbb szabadegyházi közösséggel együtt – mint honvédelemre veszélyes szektákat 1939. december 2-án betiltották. Gyülekezeteink kapui bezárultak, tagjaink házaknál, csoportosan tanulmányozták Isten Igéjét. Az Országos levéltárban a belügyminisztériumi iratok között egy egész sor jegyzőkönyvi kivonat, büntetést dokumentáló papír őrzi az adventisták meghurcolását. A büntetés indoka mindenütt ez: „összejövetele tartottak és ott szektáriánus énekeket énekeltek és imádkoztak”. A betiltás 13 hónapja után 1941-ben sikerült elérni, hogy újraszervezzék az adventista gyülekezeteket, de ez az engedély sem hozott jogi biztosítékot. Az 1945-ös év a vallási elnyomástól való szabadulást is jelentette. Néhány év múltán azonban a pártállam szigorú egyházpolitikája igyekezett a magyarországi vallásfelekezetek életét befagyasztott állapotban tartani.

Az 1989-es év nagy változást hozott az ország életében. Ez a változás az egyházakat is érintette. Az 1990. évi törvény a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról kimondja: „A magyarországi egyházak, felekezetek, vallási közösségek a társadalom kiemelkedő fontosságú, értékhordozó és közösségteremtő tényezői. A hitélet körébe tartozó munkálkodásuk mellett kulturális, nevelési-oktatási, szociális-egészségügyi tevékenységükkel és nemzeti tudat ápolásával is jelentős szerepet töltenek be az ország életében”. A törvény értelmében a Hetednap Adventista Egyház Magyar Unióját is nyilvántartásba vették.

4. A zenei környezet, amelyben az egyház él

Domonkos Máté az eltelt 2000 év érdekes tendenciájára mutat rá. A középkor gondolkodásmódja teokratikus: ebben a világképben a zenének nem szerzője van, hanem közvetítője – így a szerző szerepe az, hogy az istenivel tart fenn élő kapcsolatot. A reneszánszban megjelennek a muzsika mesterei, akiknek „nevük van”, akik alkotók, előadók. A hírnév egyre inkább előtérbe kerül. Korunk zenei szemlélete a szórakozás, kikapcsolódás tevékenységi körébe helyezi a művészetet. A társadalom a transzcendens közösségi

színezettől egyre inkább a profanizálás irányába mutat.

Környezetünk zenei életében az utóbbi 50-60 év alatt is mélyreható változások történtek. A Bartók és Kodály nevével fémjelzett tanítási folyamat nagy lendülettel, eredményesen elindult, majd országosan megtorpant. Jellegzetes, befolyásával is erős az iskolán kívüli zenefogyasztás. „Az ének-zene tárgy a hallgatók megítélésében az utolsó helyen áll.” „...a zenei általános, amelynek eredményét már a hatvanas években láttuk, 1990-92-ben érte el országos elterjedtségének maximumát, amikor is 200-240 iskola adott otthont a személyiségformálásban igen eredményesnek mutató iskolatípusnak. 1998-ban 150 iskolának volt zenei tagozata, ennek egyharmada Budapesten volt. Ma már 100 alatt van ez a szám...” (p. 11) „A szakma alig kezelhető kudarcnak éli meg, hogy a zenei nevelés intézményesen biztosított működési lehetőségei lecsökkentek. Annak az énektanításnak a presztízse, amit eddig műveltünk, megroggyant.”

Az ének-zenei iskolák országos szakmai találkozóján hangzott el a Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet főigazgatójának beszédében: „A kilencvenes évek eleje óta a magyar zenei közoktatás büszkeségét jelentő, a kodályi zenei nevelési elvek gyakorlati alkalmazásának világhírt szerző iskolatípus a remélt gyarapodás helyett egyre inkább a leépülés irányába fordult. Tisztában vagyunk azokkal az általános társadalmi és gazdasági változásokkal, amelyek előidézték ezt a folyamatot”.

Az értékek megőrzésére tett fáradozásokról sok helyen megemlékeznek.

Gyermekeinknek a lakhely szerint illetékes iskolában olyan zenei nevelésben lehetett részük, amely jó alapot jelentett a gyülekezet zenei szolgálatának helyes irányban tartására. Ez az állapot – bár kissé csökkent erővel – ma is érvényesül; azonban a társadalmi változások következtében népszerűvé vált zenének egyre erősebb befolyása van a gyülekezetek ifjúságára, sőt a legkisebb (születéstől 6-7-éves korig) korosztályra is. A népszerű zene megtévesztőleg hat a zene világában kevésbé jártas felnőtt hallgatóra is: gyakorlatilag bármit befogad; magyarázat, tanítás híján mindent jónak, hasznosnak értékel.

A helyzet nem csupán az általános zenei műveltség körét érinti. Egyre erősödő hangok törekednek a művészi értékek kiszorítására. „A populáris zene népszerűsítőjének felfogása szerint a művészetoktatás – konzervatív kövület.” „A magas művészet (és tudomány?) képviselői szerint ez a 'szellemi környezetszennyezés' talán veszélyesebb a biológiaiánál, mert egy ideig tünetmentesebb.”

A helyzet sötétnek látszik, de mégsem elkeserítő, mert számos elméleti és gyakorlati támpontunk van arra, hogy megőrizzük a józanságot a zene, az egyházzene vonatkozásában. Az egyházzene veszélyeztetettségét sokan látják. A veszélyek felsorakoztatása számos műben megjelent. Corrado Balducci könyvének 12. oldalán leírja, hogy „a tárgyalt jelenségek ... súlyos fenyegetést jelentenek, talán a legszörnyűbb csapást, amely manapság az egyén kárára van, és magát a társadalmi együttlélést veszélyezteti”.

Hívó emberek ebből az állapotból szeretnék sokakat kiragadni. Módszereikhez azonban olyan zenét társítanak, amely alig különbözik a világ romlott zenéjétől. Arra hivatkoznak, hogy olyan zenével kell őket megszólítani, amit ők szeretnek. A társadalmi változások így nem közvetlenül hatnak a gyülekezet életére, hanem a gyülekezetben belüli lélekmentő szolgálat ilyen szemlélete indít sokakat arra, hogy a deviáns magatartású rétegeknek szánt énekek kapjanak helyet a himnológián belül.

A zenei igénytelenség állandó jellemzője társadalmunknak. A pedagógusok, zeneművészek ebben a környezetben fontos nevelőmunkát is végeznek, amelynek látható eredményei vannak. Az a tény, hogy a más irányú tendenciák egyre erősebben érvényesülnek, nem befolyásolják az elmúlt idők zenei kincseinek megőrzését és művelését. Az előadások és a

cikkek húzóerőt jelentenek azoknak, akik aggodalommal figyelik a népszerű zene terjedését, de töretlen lelkesedéssel, kitartással végzik megalapozott munkájukat. Ennek a szolgálatnak a betöltése a legfontosabb, hiszen helyes irányt mutat az egyházi zenének. Az írásokban a zenetörténet egyes korszakai jelennek meg tudományos alapossággal. Ritkán találkozunk ezekben a folyóiratokban olyan cikkekkel, amelyek vitára adnának alkalmat. Egy ilyen jellegű cikk jelent meg Bernd Riede tollából, amelyet tanulságként közölt a szerkesztőség az alábbi megjegyzéssel: „A fentebb közölt cikk látszólag kívül esik egyházzenei folyóiratunk illetékességi körén. Mégis kendőzetlenül megmutatja azt a szellemi csapdát, amelybe az egyház is beleeshet, amikor álszentül vagy naivul (lelkipásztori vagy missziós érdekekre hivatkozva) a világhoz méri magát: a „fiatalság” zenei antikultúrán növő, nagyhangú részének követeléseit kielégítve, az ún. keresztény rock türéseivel, sőt pártfogásával, akár istentiszteleten, akár az egyházzene felhasználásának peremterületein (vallásos filmek, tévéműsorok). Mi magunk, bár sokan kérik rajtunk számon az e témával való ismételt foglalkozást, nem akarjuk erőnket terméketlen vitákra feccsérelni. Amit az ifjúság egyházzenei neveléséről gondolunk, megfogalmaztuk nyilatkozatunkban: Magyar Egyházzene II (1994/95) 105-107. A bölcsnek ennyi is elég”. Az itt idézett cikk általános útbaigazítást ad az istentisztelet zenéjére nézve; figyelme több irányba is kiterjed: történelmi távlatokat mutat meg, helyi (magyarországi) helyzetképet ad, gyakorlati kívánalmakat fogalmaz meg. A cikknek külön része foglalkozik a fiatalság egyházzenei nevelésével. A cikk megvalósítható elveket vázol fel, amelyek a jövő nemzedékek létét alapozzák meg. A Hetednapi Adventista Egyház rendszeresen megfogalmazza a gyakorlati szempontokat. 1972-ben a legfelsőbb szerv (Generál Konferencia) közreadta zeneszemléletének irányelveit, melyek figyelemmel vannak a különböző kulturális, etnikai csoportok zenei különbségeire. Rávilágít arra, hogy kerüljük a zenében azokat a világi értékeket, amelyek a keresztény hit magasztos ideáljait nem fejezik ki. A megfogalmazott elvekről folyamatos tanítás hangzik a szószékeken, az iskolában. A téma kifejtésére zenész szakemberek széles körben rendeztek előadásokat. Németországban 1981-ben 13 előadó foglalkozott az egyes témákkal. Az előadók a zenei sokszínűség ismeretében az Úr előtti felelősségünket világították meg.

A legújabb megfogalmazás 2004-ben született meg, mely leszögezi, hogy a szent zene nem válthat ki világi képzettársításokat, és nem készíthet a világi gondolkodásmódhoz vagy magatartásformákhoz való hasonulásra. Az állásfoglalásban az egyik adventista író 100 évvel ezelőtti írásából is idéz, mely a mai napokra már néhány helyen kialakult gyakorlatot profétai látással vázolja fel: „közvetlenül a kegyelemidő lezárulása előtt hangos ujjongás lesz tapasztalható, dobszóval, zenével és tánccal kísérvé. Az értelmes emberek érzékszervei olyan zavartak lesznek, hogy nem fognak tudni helyesen dönteni. És ezt a Szentlélek kiadásának fogják nevezni. A Szentlélek azonban sohasem nyilatkoztatja ki magát ilyen módon, ilyen zajos zenebonában. Ez a Sátán találmánya, hogy leplezze szellemes (ötletes) módszereit, nehogy valakire is hatással legyen a tiszta, komoly, felemelő, magasztos és megszentelő igazság” (Ellen Gould White: Selected Messages, I. 37).

5. Énekeskönyvek kiadása

A magyarországi egyházak életében általánosan érvényes szemléletet fogalmaz meg Dobszay: „A II. világháború után megjelent, ma használatos népénekkönyvek egyrészt az egyházi élet kívánalmaihoz, másrészt a magyar zenekultúrában a 20. század folyamán bekövetkezett jelentős változásokhoz igyekeztek alkalmazkodni.”

A Hetednapi Adventista Egyház énekeskönyveinek eddigi kiadásában megőrizte az istentisztelet hagyományosan elfogadott himnológiai szemléletét.

Magyarországi énekeskönyvünk első kiadása 300 énekkel 1909-ben, a második 143 énekkel 1917-ben, a harmadik, most már hangjegyes kiadás 512 énekkel 1918-ban jelent meg. E

könyv alapján készült az ismét hangjegy nélküli negyedik kiadás és annak néhány utánnomása a harmincas években. Az ötödik átdolgozott hangjegyes kiadás 1964-ben adták ki, ez 393 éneket tartalmaz. Az 1964-es kiadású énekeskönyv az 1918-as kiadásból 92 ének dallamát vette át. A szövegek a helyes prozódia érdekében átdolgozásra kerültek. Ennek hangjegy nélküli és 84 függelék énekkel ellátott hatodik kiadása 1973-ban jelent meg. A hetedik kiadásban (1988) néhány sajtóhiba került kijavításra. A nyolcadik kiadás (2002) az 1964-es énekeskönyv anyagát tartalmazza, kiegészítve a 84 függelék ének szövegével, hangjegyek nélkül.

A magyar énekeskönyv forrásai:

1. a Generál Konferencia hivatalos énekeskönyve,
2. a német nyelvterület hivatalos énekeskönyve, valamint
3. a hazai protestáns énekkincs.

Az egyes források rövid története

1. Amerikában a 19. század elejének társadalmi viszonyai, a széleskörű társadalmi reformok kedvezően hatottak arra, hogy a krisztusváró csoportok egységes mozgalommá szerveződjenek. William Miller indította el azt a széleskörű mozgalmat, amely 1844-re népes csoportokat hívott életre. A William Miller nevéhez fűződő mozgalom ugyan szétesett, de egyes bibliatanulmányozó csoportok egymásra találtak. Ennek nyomán a Szombatünneplő Adventisták 43 éneket tartalmazó, hangjegy nélküli énekeskönyvét 1849-ben adta ki James White. A dallamok nincsenek feltüntetve. Ebben az időben főleg a millerista mozgalom énekeit énekeltek. 1855-ben James White kiadta az első kottás énekeskönyvet. Sok könyvből gyűjtötték az énekeket. Az énekek nagy száma lehetővé tette, hogy más egyházak törzsénekei közül sokat átvegyenek. 1863-ban a Hetednap Adventista Generál Konferencia megszervezésével a gyülekezeti énekeskönyv előkészítésének feladata a Konferencia Bizottság felügyelete alá került. Az új könyvet 1869-ben nyomtatták ki. A 19. század második felében a gospel song nagy hatással volt a Hetednap Adventista Egyházra. Ezek a közvetlen hangú, ihletett énekek élénk ritmusukkal, könnyen énekelhető dallamukkal és refrénjükkel hatásos eredményt hoztak a missziómunkában. Az 1884-es Generál Konferencia ülészakán 25 főből álló bizottságot neveztek ki az új énekeskönyv kiadására, ez 1886-ban jelent meg. Belden F. E. könnyed stílusban írt a pillanatnyi szükséglet kielégítésére. Különböző célok (pl. ifjúsági missziómunka, gyermekbibliaköri énekek) kielégítésére több kiadvány is kiadásra került. A Generál Konferencia istentiszteleti célra 1941-ben és 1985-ben jelentetett meg meg énekeskönyvet.

2. Az első német énekeskönyv 1890-es években jelent meg, melyet az összes német nyelvterületen elterjedt. A következő kiadásra 1935-ben került sor, de ezt csak Németországban használták. Az 1983-as kiadást ismét az összes német nyelvterületre kiterjesztették.

Az angol és német énekeskönyvek szerkesztői súlyt helyeztek arra, hogy az éneklés egységes és pontos legyen. Ennek érdekében a prozódia helyessége is fontos szempont volt. A Hitünk énekei 1964-es kiadásában ugyanez a szempont érvényesült; az énekeskönyv összeállítói ennek érdekében a régi énekek eredeti szövegeit újból lefordították.

3. A Hitünk énekei 1964-es kiadásának Bevezetése felsorakoztatja azokat a protestáns énekeskönyveket, amelyekből énekeket vett át.

A fenti három forrásból összedolgozott Hitünk énekei énekeskönyv egységes himnológiai szemléletből született meg. Az énekeskönyv bevezetése, elfogadtatása és megszerettetése komoly feladat elé állította az egyházat. Egy kis kórus gyülekezetről-gyülekezetre járva mutatta be és tanította az új énekeket. Volt olyan gyülekezet, ahol az énekeskönyv mind a 393 énekét megtanulták. Ezzel egyidőben a zenei vezetés megszervezte, hogy a gyülekezeti tagok

közül az énekeket harmonisták tanulják meg. Folyamatos harmonistaképző tanfolyam indult ennek a célnak megvalósítására.

6. Az énekek tanítása a gyülekezetekben

Az ötvenes években a társadalmi változások következtében országosan lendületet kapott az állami zeneoktatás. Kedvezményesen, az egyszerűbb családoknak is elérhető tandíjért nyílt lehetőség zenetanulásra. Sok adventista család gondoskodott tehetséges gyermekeik tanításáról. Ennek következtében jól képzett zenész generáció növekedett fel az adventista gyülekezeteken belül, akik az ország zenei életének irányító, vezető egyéniségei lettek. Az ő szolgálatuknak köszönhetően sok helyen megvalósulhatott az, hogy a gyülekezet egységesen énekeljen az istentiszteleteken. Sok tesznek az egyházi zene művelése érdekében is az adventista egyházon belül.

Egyházi irányítással működő együttesek:

Advent Kamarakórus

Advent Kórus és Zenekar

Advent Kamarazenekar

Ellen Gould White Kórus

Gyülekezeti kórusok

Egyházi koordinálással megvalósított programok:

kórustalálózók

zenei találkozók (szólisták, gitárosok, fuvolisták, kamaraegyüttesek stb.)

zenei táborok

Kiadványok

A Zenei Osztály (2005-től Zenei Munkacsoport) kottakiadványokkal, audio felvételekkel segíti a gyülekezeti szolgálatokat.

Az Advent Kórus és Zenekar éveken keresztül végzett szolgálatában jelentős szerepet kapott a gyülekezeti énekek műsoron tartása. Emellett korálfeldolgozások is műsoron voltak, valamint az egyházi zeneművek sora került folyamatosan előadásra. A kórus szolgálata sokoldalúan segítette a helyi gyülekezetek egységes gyülekezeti éneklését, valamint az egyes gyülekezetek kórusait. A kották a kornak megfelelően kézírással terjedtek. A Zenei Osztály másolás céljára folyamatosan adta kölcsön az eredeti példányt. Az évek múlásával az állami engedélyek megadásával *H.N.A.E. 4314* jellel ellátva jelenhettek meg házi sokszorosításban kották. A 70-es évek annyi változást hoztak, hogy házi nyomda felállítását engedélyezték. Ennek következtében készülhetett el az 1973-as hangjegy nélküli énekeskönyv utánnomása, biztosítva a gyülekezetek újabb énekeskönyv igényét. A kórusművek – számos korálfeldolgozás is – így, a házi nyomdából juthattak el az ország gyülekezeteibe. A gyermekénekek *Napsugár éneklapok* címen jelenhettek meg. Az ifjúsági táborok énekei kézzel írt kották sokszorosításával kerültek ki.

Az 1989-es év gyökeres változást hozott. Ettől kezdve nem kellett kiadványainkat ellenőriztetni. Egy másik jelentős esemény volt az, hogy a számítógépes kottaszerkesztés lehetővé vált. Kottakiadványaink előállítására is egyszerűsödött. Ennek nyomán egységes elvek szerint jelenhettek meg rövid időn belül az egyes korosztályok igényeit kielégítő énekes füzetek:

Gyermekénekek 1. – Advent Kiadó, 1994

Gyermekénekek 2. – Advent Kiadó, 1996

Gyermekénekek 3. – Advent Kiadó, 2001

Az énekkönyvek a 7-13 éves korosztálynak készültek. A gyermekek életkori sajátosságait figyelembe vevő énekek kerültek ezekbe. Sok gyermek tanul zenét, ezért bevezetéssel,

egyszerű kísérettel vannak ellátva. Némelyik ének 2-3-szólamú.
Az ifjúsági szolgálatok támogatására megjelent kották:
Uram, te hívtál. Tábori énekek. Advent Kiadó, 1997

A gyülekezeti kórusok szolgálatának támogatására folyamatosan jelennek meg kottakiadványok. Ezekben a kórusok szólamszámának megfelelően többféle letét is található: 2-, 3- és négyszólamú művek. Köztük számos – a német és angol nyelvterületen használt – gyülekezeti ének is található, amelyek eddig magyarul nem jelentek meg. Ezek célja az, hogy kórusok tanulják meg először ezeket az énekeket, hogy a gyülekezet megismerkedjen velük, s egy később kiadandó énekeskönyvhöz alapanyagot nyújtsanak:

Áldjátok Istent! Két- és háromszólamú énekek énekhangra és hangszerekre. Advent Kiadó, 1995

Itt az éltém, Jézusom. Két- és háromszólamú énekek énekhangra és hangszerekre. Advent Kiadó, 2002.

Ez a két füzet azt a célt szolgálja, hogy a gyülekezet más harmonizálásban, de a szolgálattelvők által helyes zenei kifejezéssel adják elő az istentiszteleteken, mintát adva, jó példát mutatva a zenében kevésbé jártas gyülekezeti testvériségnek.

Tebenned bízom. Kórusfüzet. Advent Kiadó, 1994.

Az ajtódon zörgetek. Kórusfüzet. Advent Kiadó, 1996.

Bízva nézz fel! Kórusfüzet. Advent Kiadó, 1998.

Jézusunké a győzelem! Kórusfüzet. Advent Kiadó, 1999.

Zengjete hálát! Kórusfüzet. Advent Kiadó, 2003.

Visszajön Jézus. Kórusfüzet. Advent Kiadó, 2003. Ez a füzet a gyülekezeti énekek mellett kortárs kórusműveket is tartalmaz.

Sok gyülekezetben gyakorlat az, hogy énekes vagy hangszeres szólista szolgál az istentiszteleteken. Az ő segítségükre jelentek meg:

Áldd Megváltó! Szólóénekek, Advent Kiadó, 1999.

Áldások forrása, Szólóénekek, Advent Kiadó, 2002.

Bach – Schemelli: Énekek. Évszám nélkül. 2002-ben jelent meg a Schemellisches Gesangbuch teljes anyaga magyar szöveggel.

A temetési szolgálatok segítésére külön énekeskönyvet jelentettünk meg: A reménység énekei. Kiadja: a H. N. Adventista Egyház Zenei Osztálya és az Advent Kiadó. Budapest, 2001.

A gyülekezeti énekek egységes éneklésének támogatására, valamint a házi bibliaórákon elhangzó énekek vezetésére a *Hitiünk énekei orgonán* címen kazetta és CD áll rendelkezésre. A gyülekezeti istentiszteleteken megmaradt a hagyományos gyakorlat; az orgonista/harmonista vezeti a gyülekezet énekét: az élő zenei szolgálatnak van jelentősége.

7. Következtetések

A tendenciákat figyelve arra a következtetésre juthatunk, hogy a társadalmi változások a gyülekezet teljes egészére hatással vannak. Így ezek a változások a gyülekezet énekét is közvetlenül befolyásolják. Ennek nyomán igen erősen körvonalazódik az énekek kiadásának két – belső indítású – oka:

1. a társadalmi változásokra gyorsan reagálva, a környezet változásának megfelelően formálja/alkalmazza a *gyülekezet* az énekeket, annak érdekében, hogy a lehető legszélesebb körben érhesse el a társadalmi változásokkal elötűnő népcsoportokat. Ezek az énekek a szekularizált ember megszólítását célozzák, így olyan zenei elemeket hordoznak, amelyek a hallgatóság fülének jobban megfelelnek.

2. A gyülekezeti istentiszteleti célra készült *hivatalos énekeskönyvek* teológiailag, zeneileg, prózdiailag megnyugodott, kiforrott, egységes képet mutatnak. Ezek töltik be igazán az istentisztelet méltóságához illő feladatot. Azonban ezek is a kortárs szituációkhoz vannak kötve. Egy példa erre: a korálok nem őrizték meg eredeti formájukat. Minden kor a maga sajátosságaival ruházta fel ezeket, amelyek a korszellemet tükrözték.

Az énekeskönyveket összeállító bizottságok óvatosságra intenek az énekek megválasztásánál. Wolfgang Kabus rámutat arra, hogy pluralizált társadalomban élünk, ahol olyan kultúrkörök találkoznak, amelyek korábban nem tudtak egymásról. Elsősorban az ifjúság az, amely új utakat keresve új értelemmel töltötte meg az istentiszteletet. Nem minden nevezhető jónak, amit a fiatal generáció tesz. Tanulásképpen írja le, hogy a 19. század zenéje eltávolodott attól, amit mi istentiszteletinek érzékelünk – át is vándorolt a koncerttermekbe. Arra is rámutat, hogy az énekek teológiája be akarja tömni a kereszténység és a világ közötti rést, ezért az evangéliumot világi módon szólja. Erről, mint veszélyről kell megemlékezni.

„A könnyűzene beengedése olyan csábítás, mely, hogy úgy mondjuk, felekezetszemleges. Elismerem, hogy e tekintetben többféle vélemény lehetséges, de én magam itt egyetlen feladatot látok az egyházzene előtt: szelíden, de világosan megmagyarázni, a teológiai és egyéb érveket feltárva és előadva, hogy miért kívánja e zenét az istentisztelettől távoltartani, s miért akarja éppen a fiatalságot ennek hatásától megvédeni”.

A mértékadó megfogalmazás a Szentírás igéiben változatlanul ott áll. Elcsendesedés, Isten előtti alázat és imádság nyitja meg a menny kapuját a hívő zenész előtt: *a ti hitetek mellé ragasszatok jó cselekedetet, a jó cselekedet mellé tudományt, a tudomány mellé pedig mértékletességet, a mértékletesség mellé pedig türést, a türés mellé pedig kegyességet, a kegyesség mellé pedig atyafiakhoz való hajlandóságot, az atyafiakhoz való hajlandóság mellé pedig szeretetet. Mert ha ezek megvannak és gyarapodnak bennetek, nem tesznek titeket hivalkodókká, sem gyümölcstelenekké a mi Urunk Jézus Krisztus megismerésére nézve* (2 Pét 1:5).

„MEGTALÁLTÁK JOHANN SEBASTIAN BACH BIBLIÁJÁTA Közelmúltban felfedezték J. S. Bach zeneszerző bibliáját egy amerikai Lutheránus teológiai könyvtárnak a raktárában. Az 1733-ban kinyomtatott háromkötetes Szentírásba bőven írt széljegyzeteket J. S. Bach, melyből érdekes következtetéseket lehet levonni a művész vallásos életéről és gondolatairól. Az 1Krón 25. fejezetéhez a következő megjegyzést írta a mester: "ez a fejezet minden Istennek tetsző egyházi zene alapja." Hasonlóan megihlette a 2Krón 15:12-13. versei, melyekhez a következőket jegyezte fel: "az odaszentelt zenében Isten mindig jelen van kegyelmével." A margóra írt jegyzeteinek csupán három százaléka zenei vonatkozású. A művész nagy érdeklődést mutatott a teológiai kifejezések kutatása iránt is, különösen a "hatalom" szóval kapcsolatban. Többeknek az a véleménye, hogy a lipcei kórusigazgatónak komoly problémái adódhattak a városi és egyházi vezetéssel, mely kiválthatta a hatalom utáni érdeklődését.” (TIT, 167) Adventinfo – a Hetednapi Adventista Egyház Magyar Uniójának információs lapja. 2002. szeptember 20.

Robert A. Skeris, Az egyházzene helyzete a XXI. Század küszöbén. Magyar Egyházzene VI (1998/1999) p.315-318

Énekeskönyv magyar reformátusok használatára. Magyarországi Református Egyház, Budapest, 1948

Evangélikus énekeskönyv. A Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya, Budapest, 1990. Ajánlás. P. 3

Szent vagy, Uram! Orgonakönyv. Szent István Társulat, Budapest, 1998. p. X.

A téma részletes feldolgozása: Dobszay László: A magyar népének. I. Csomasz Tóth Kálmán emlékének. Kiadja a Veszprémi Egyetem. 1995.

Gewissen und Freiheit. 24. 1985.

Rajki Zoltán: A H. N. Adventista Egyház története 1945 és 1989 között. Advent Kiadó, Budapest, 2003. p. 16

-i -ő (Szigeti Jenő): Negyven esztendeje újra használhatjuk a h. n. adventista nevet. Lelkésztájékoztató, H. N. Adventista Egyház. 1985/2. p. 82

Dr. Szigeti Jenő: Szabadok-e (már? még?) a szabadegyházak? Lelkésztájékoztató, H. N. Adventista Egyház. 199/1. p. 17ff

1990. évi ... törvény a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról. In: Lelkésztájékoztató, H. N. Adventista Egyház. 1990/1. pp.25ff

Domonkos Máté: A zenepedagógia társadalmi szerepéről. Parlando. Zenepedagógiai folyóirat. 1999. 5. p.25

Milyen zenét fogyasztanak a tinédzserek az iskolán kívül? Török Tünde: Az úrkorszak gyermekei. Doktori disszertáció ismertetése diszkós fiatalokról. In: Magyar Nemzet. 2000. január 17.

Rudas Péter: Népszabadság. 2000. március 28.

Laczó Zoltán: Visszatekintés és hogyan tovább? Az iskolai ének-zene tanításról. Parlando. Zenepedagógiai folyóirat. 2002. .... p. 2-15.

Erdei Péter: Az ének-zenei iskolákért. Népszabadság, 2004. május 7

Gonda János: A fókuszban a magas művészetnek kell maradnia. KOMA Lap. 1999. 1. 13.

Retkes Attila: A művészetoktatás – konzervatív kövület. Beszélgetés Gonda Jánossal a KOMA konferencia után. Magyar Hírlap, 1999. március 6.

Szokolai Sándor: A művészetek felelőssége: erkölcsi felelősség! In: KOMA Lap. 1999. 2. sz. – melléklet, p. 44-50, azon belül p. 46.

Corrado Balducci, Sátánizmus és rockzene. Bencés-Piemme Kiadó, Pannonhalma, 1992. A mű eredeti címe: Corrado Balducci, Adoratori del diavolo e rock satanico, 1991. Edizioni Piemme Spa, 15033 Casale Monferrato Via del Carmine

Bernd Riede: Árt-e a zene? A zene néhány negatív vonatkozásáról társadalmunkban. Magyar Egyházzene IV (1996/1997) p. 33-36

Nyilatkozat az egyházi zene ápolásáról. Magyar Egyházzene II (1994/95) p. 101-107

A H. N. Adventista Egyház zeneszemléletének irányelvei. Lelkésztájékoztató, 1987/3. p. 188-196.

Anhörung zur Musikerziehung. Gemeinschaft der Siebenten-Tags-Adventisten, Abteilung Musikpflege, 1981. im Bergheim Mühlenramede, Altena

A Hetednapi Adventista Egyház állásfoglalása a zenéről – irányelvek. Adventinfo – a Hetednapi Adventista Egyház Magyar Uniójának információs lapja. 2004. december 4. p. 3-4.

Dobszay László: A magyar népének. I. Csomasz Tóth Kálmán emlékének. Kiadja a Veszprémi Egyetem. 1995. p. 197

Üdv- és adventi énekek házi és gyülekezeti használatra, 1918. Vallásos iratok Nemzetközi Kadóhivatala. Budapest Hamburg Basel. p. 6.

Hitünk énekei. Ötödik átdolgozott kiadás. H. N. Adventista Egyház, Budapest, 1964

Hitünk énekei. Hetedik átdolgozott kiadás. H. N. Adventista Egyház, Budapest, 1988.
Bevezetés

- ritd (dr. Murányi Róbert Árpád): Az énekeskönyv. Adventhírnök. A H. N. Adventista Egyház gyülekezeti lapja. 1995/6. p. 6-9

Szilvási József: A nagy adventmozgalom. Az adventista teológiatörténet kiskönyvtára. Adventista Teológiai Főiskola. Budapest, 1997. pp. 5-12

Hitünk énekei. Ötödik átdolgozott kiadás. H. N. Adventista Egyház, Budapest, 1964.
Bevezetés

Ibid

Horst Gehann: Zur Einführung. Aller Diener. Stoffsammlungen und Mitteilungen der Euro-Afrika Division, Predigtamtsabteilung. I/77. (1977) p. 23

Horst Gehann: Rhythmische Fassungen. Vereinfachte Texte. Aller Diener. Stoffsammlungen und Mitteilungen der Euro-Afrika Division, Predigtamtsabteilung. I/77. (1977) p. 25

Wolfgang Kabous: Zeitgenössisches Liedgut. Aller Diener. Stoffsammlungen und Mitteilungen der Euro-Afrika Division, Predigtamtsabteilung. I/77. (1977) p. 55ff

Reproduction of these digital works for any commercial purpose without prior authorization is strictly prohibited.
Copyright © Hymnology.ro – All rights reserved.

Dobszay László: A magyar népének. I. Csomasz Tóth Kálmán emlékének. Kiadja a Veszprémi Egyetem. 1995. p. 200